



KEVITERV AKVA
MÉRNÖKI VÁLLALKOZÁSI KFT.

ISO 9001



ISO 14001



TANÚSÍTOTT CÉG



Lajoskomárom Nagyközség Önkormányzatának

Környezeti Fenntarthatósági Terve

LOCAL AGENDA 21



2012. június

Készítette:

*Lajoskomárom Nagyközség Önkormányzatának
megbízásából a*

Keviterv Akva Mérnöki Vállalkozási Kft.

Tartalomjegyzék

1. Bevezető.....	3
2. Környezeti és környezetvédelmi helyzetkép.....	6
2.1. A környezeti elemek állapota	6
2.1.1. Levegő	6
2.1.2. Vizek	8
2.1.2.1. Felszíni vizek.....	8
2.1.3. Szennyvizek kezelése és elvezetése	8
2.1.4. Talaj	9
2.1.5. Természetvédelem	11
2.2. Település és épített környezet	13
2.2.1. Infrastruktúra.....	13
2.2.1.1. Úthálózat	13
2.2.2. Köztisztaság, hulladékkezelés.....	13
2.2.3. Épített környezet	14
2.2.4. Gazdasági - társadalmi és szociális helyzet bemutatása.....	17
2.2.5. A lakosság tudatformálása	18
3. Fenntarthatósági tervek és célok	19
3.1. A települési környezet tisztasága.....	19
3.1.1. Zaj- és rezgés elleni védelem	19
3.1.2. Levegőtisztaság védelem	20
3.2. Ivóvízellátás	21
3.3. Energiagazdálkodás	21
3.4. Zöldterület-gazdálkodás.....	22
3.5. Természeti és építészeti értékek védelme.....	23
3.6. Helyi közlekedésszervezés	23
3.7. Az épített környezet védelme	24
4. A célok eléréséhez szükséges intézkedési program	25
4.1. Szervezéssel, intézkedéssel megoldható feladatok.....	25
4.2. Településüzemeltetési feladatok.....	25
4.3. Beruházási és fejlesztési forrásokat igénylő feladatok	26
4.4. Nagyberuházások megvalósítását igénylő feladatok	26

1.Bevezető

Az EU környezetpolitikája

Az EK Környezeti Politikáját a Tagállamok Állam- és Kormányfői által az 1972- es Párizsi Csúcskonferencián kiadott Nyilatkozata indította el, amely hangsúlyozta, hogy a gazdasági növekedés nem öncélú, annak az életminőség és az életszínvonal javítását kell eredményeznie. Következésképpen, az európai eszméhez illően különös figyelmet kell szentelni a kézzel nem fogható értékeknek és a környezet védelmének, olymódon, hogy a haladás valóban az emberiség szolgálatába állítható legyen. Az Állam-és Kormányfők felhívására a Bizottság kidolgozta a Közösség első Környezeti Akcióprogramjának tervezetét, amelyet a Tanács és a Tagállamok kormányainak képviselői 1973-ban fogadtak el. Az Akcióprogram fogalmazta meg a Közösség Környezeti Politikájának céljait és alapelveit, s határozta meg a Közösségi szintű tevékenység területeit. Az itt megfogalmazott célok és alapelvek ma is érvényesek, a Közösség Környezeti Politikájának fejlődése során azonban elmélyültek és kibővültek, s közülük a legfontosabbak a Római Szerződés módosítása során a Közösség alapokmányának is részeivé váltak.

A Környezeti Akcióprogramok a Közösség Környezeti Politikájának keretét adják, a Közösség környezeti tevékenységének a Római Szerződés 1987-es módosításáig (Egységes Európai Okmány) kizárólagos bázisul szolgáltak.

A közös cselekvés hatékonyságának növelése érdekében 2002-ben elfogadták a 6. Környezetvédelmi Akcióprogramot. Ez kijelölte az EU prioritásait a 2012-ig tartó időszakra, és négy olyan területet azonosított, ahol sürgős cselekvésre van szükség *(az éghajlatváltozás, a természet és a biodiverzitás, a környezet és az egészség, valamint a természeti erőforrások és hulladékok kezelése)*. Az Európai Bizottság már dolgozik a 2012 utáni időszakra vonatkozó stratégia előkészítésén.

Az Akcióprogramban megfogalmazott alapelvek a Tagállamok Környezetvédelmi Miniszterei által kidolgozott általános alapelvekre épültek, így tükrözték a nemzeti környezeti politikai preferenciákat, s a közös politika alapelveiben való megegyezést.

Alapelvek:

- Magas szintű környezetvédelem elve
- Elővigyázatosság elve
- Megelőzés elve
- A „szennyező fizet” elv
- Integrálás alapelve
- Partnerség elve
- *A fenntartható fejlődés elve*

A 2001-2012 közötti időszak környezetvédelmi politikáját és megvalósítandó céljait a hatodik cselekvési program határozta meg. **Kiemelt területei:**

- éghajlatváltozás: az éghajlati változásokat kiváltó okok csökkentése (új energiaforrások arányának növelése)
- természeti és biológiai sokféleség megőrzése

- környezet-, és egészségvédelem: az egészséget fenyegető hatások elleni küzdelem, a veszélyekről való tájékoztatás (vegyszerek használata, élelmiszerbiztonság, járványok kitörése)
- **fenntartható** erőforrás-használat és hulladékgazdálkodás: természeti erőforrások felelősségteljes kezelése

A Fenntartható fejlődés

A fenntartható fejlődés: az emberiség, az egyes emberek és társadalmak közvetlenül vagy a gazdaság révén szükségleteik kielégítése érdekében természetes környezetükből veszik el azokat a javakat, amelyeket a földi rendszer létezése óta felhalmozott. A fenntarthatóság biztosítása azt kívánja tőlünk, hogy a jelen és jövő generációk létfeltételeihez szükséges természeti és épített környezet minőségét, értékeit megőrizzük. Ettől a rendszertől az ember annyit és olyan körülmények között vehet el, hogy ne sértse saját létkielégítésének jövőbeli esélyeit. A **fenntartható fejlődés célja** mindezek értelmében az emberi társadalom fenntartása.

Ebben a feladatban a környezet feltételként jelenik meg, amely azt jelenti, hogy addig a mértékig használhatjuk természetes környezetünk erőforrásait, amíg nem sértjük annak megújulási lehetőségét. A gazdaság a társadalom fenntartásának és ezen keresztül a környezet használatának eszköze. Ezt az eszközt bölcsen, a társadalom hasznára, a környezet sérelme nélkül kell használnunk.

A klímaváltozás kockázata két módon jut érvényre: egyfelől visszafordíthatatlan vagy csak igen nagy erőfeszítésekkel korrigálható veszteségeket okoz (emberi egészségkárosodás/többlethalálózás, pótolhatatlan biodiverzitás csökkenése, módosuló hidrológiai ciklus stb.), másfelől tekintélyes anyagi erőforrásokat (védekező, helyreállító tevékenységek növekvő ráfordításai) von el a további fejlődéstől-fejlesztésektől. Ezért a növekvő klímaváltozás korunk egyik legfenyegetőbb, ún. fenntarthatatlan folyamata. A klímaváltozás elleni védekezés, valamint az ahhoz történő kényszerű alkalmazkodás egyik leghatékonyabb rendezőelve a manapság világszerte és hazánkban is egyre nagyobb figyelmet keltő fenntartható fejlődés (a továbbiakban: FF) gyakorlata.

A fenntartható fejlődés, olyan fejlődési-fejlesztési folyamatok együttese, amely az életminőség hosszú távú, egyenletesen biztosítható javulását szolgálja az adott ökológiai keretek között. Ezért a természeti erőforrásokkal, a környezettel való fenntartható gazdálkodásnak együtt kell érvényesülnie a jólét elérését, megtartását elősegítő gazdasági fejlődéssel, valamint a szociális esélyegyenlőség folyamatos növelésével - a FF fogalmában tehát a gazdasági, társadalmi fejlődést egységben kell értelmezni az ökológiai fenntarthatósággal (Szlávik 2004). Mára a fenntarthatóság jelentősége a nemzetközi és nemzeti intézmények célkitűző és tervező-stratégiai tevékenységében olyan domináns szerepet tölt be, hogy joggal említhetjük a XXI. század elejének „civilizációs fordulataként”.

Az EU a tagállamok mellett felkért társult országokat is, hogy az EU stratégiával összhangban készítsék el saját stratégiájukat. A Bizottság a fenntartható fejlődés stratégiáját meghatározó alapelvekről szóló, 2005-ben született deklarációja szerint az Unió elkötelezett a fenntartható fejlődés mellett, amely minden politikáját és cselekedetét meghatározza. Az

Unió megújított Fenntartható Fejlődés Stratégiájának jóváhagyása a 2006. júniusi Európai Tanács napirendjén szerepelt.

1992-ben Rio de Janeiróban rendezett ENSZ Környezet és Fejlődés Konferencián elfogadott „Agenda 21” program („LA 21”) értékelése kapcsán fogalmazódott meg a fenntartható fejlődés helyi, lokális programja.

Ezzel a modellel - általános „receptúrával” - a cél az, hogy elveket (vezérfonalat) fogalmazzon meg a helyi önkormányzat(ok), valamint a helyi lakosok, közösségek számára a fenntarthatóság tennivalóinak, helyi programjának kidolgozása, megvalósítása érdekében.

A „**Local Agenda 21**” program az általános érvényű fenntartható fejlődés konkrét, gyakorlati megvalósítását a helyi adottságok, érdekek alapján, az önkormányzat és a helyi lakosok, közösségek együttműködésével javasolja folytatni. Az alapfeladat itt a helyi hatáskörben befolyásolható fejlődés (beruházások, fejlesztések, felújítások, intézkedések, szabályozás stb.) olyan irányú alakítása, amely mind jobban előtérbe helyezi „a helybeni” életminőség, környezeti állapot javítását, valamint a helyi erőforrások - talaj, vízkészlet, energia, emberi- és jövedelemtermelő erőforrások stb.- tartamos, azaz nem kimerítő kiaknázását. További fontos elvárás, hogy valamennyi nem helyi erőforrásra támaszkodó, de helyi felhasználásban szerepet játszó beruházó-fejlesztő, termelő-szolgáltató- és fogyasztó törekedjen a fenntarthatóságot figyelembe vevő megoldások, eljárások igénybe vételére, szokások kialakítására. Ennek megvalósíthatóságát a megfelelő politikai akarat megléte és helyi társadalmi-közösségi kultúra jellege együttesen szabja meg és egy racionális tervezési folyamat útján kimunkált stratégia foglalja rendezett keretbe.

A **Fenntartható Fejlődés Nemzeti Stratégia** (FFNS) globális összefüggéseket is tükröző, nemzeti szintű prioritásai és fókuszai - az előzőekkel is összefüggésben - a következők:

- a gazdaság anyag- és energiaigényességének racionalizálása;
- a fenntarthatatlan társadalmi folyamatok kezelése és szabályozása;
- környezeti rendszerek fenntartható hasznosítása.

A fenntartható fejlődés környezeti szempontjainak figyelembe vétele az Európa Terv keretében benyújtott pályázatnál:

Az Európa Terv projektjeinek tervezésekor javasolt eljárás a környezeti fenntarthatóságra történő hivatkozás és az azt szolgáló tervezett, gyakorlati törekvések bemutatása: ezért a pályázónak a környezeti fenntarthatóság elvének érvényesítését a pályázati dokumentáció egészében (célok, tevékenységek és eredmények stb.) érvényre kell juttatnia. A környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos tevékenységét összefoglalóan is értékelnie kell a pályázati adatlap megfelelő pontjaiban. A Fenntartható fejlődés reális és ténylegesen érvényesíthető szempontjainak pályázatba történő megfelelő beépítése így „versenyelőnyt” jelent a pályázat elbírálása során.

A bemutatott elvek alapján **Lajoskomárom Nagyközség Önkormányzata** elkészítette a Környezeti Fenntarthatósági Tervét, azért hogy települési szinten hozzájáruljon a természeti és épített környezet védelméhez, a környezeti erőforrások fenntartásához, és hogy a helyi

programokat dolgozza ki, illetve az ezzel kapcsolatos tennivalókat fogalmazzon meg, a helyi problémákra alapozva. Jelen tervdokumentációban megfogalmazásra kerülnek a távlati és stratégiai célkitűzések, melyeket a település vezetősége pénzügyi helyzetüktől függően igyekszik megvalósítani.

2. Környezeti és környezetvédelmi helyzetkép

A környezetvédelmi program megalapozásához szükséges a környezeti állapot felmérése, a kialakult helyzet értékelése a problémák azonosításához és jellegük, súlyosságuk, megoldási lehetőségeik megítéléséhez.

Meg kell vizsgálni, hogy a nagyközség általános rendezési terve tartalmaz-e környezetvédelmi munkarészeket. Ezek, valamint a környezetminőségi adatok, fejlesztésekkel összefüggő információk jó háttérrel szolgálnak a helyzetértékeléshez, a megoldást igénylő problémák azonosításához.

2002-es évben készítette el a **Mezőföldi Kistérségi Önkormányzatok Területfejlesztési Társulása** a „**Környezetvédelmi program**” című dokumentumot, majd 2009-ben annak felülvizsgálatát. A tervdokumentáció tartalmazza a kistérséghez tartozó 10 település környezetvédelmi programját, köztük Lajoskomárom nagyközségét is. Jelen tervdokumentáció a kistérségi szintű Környezetvédelmi programmal összhangban készült el.

2.1. A környezeti elemek állapota

2.1.1. Levegő, zajkibocsátás

Magyarország levegőminőségi helyzete – az utóbbi évtizedekben, a nagy mennyiségben kibocsátott „hagyományos” légszennyező anyagok emissziójának csökkenése ellenére – sok területen még mindig nem kielégítő. Általánosságban elmondható, hogy levegő minőségét a természeti tényezők mellett (talajviszonyok, uralkodó szélirány, csapadék, stb.) elsősorban a mező- és erdőgazdálkodás, a szolgáltatóipar, a közlekedés, valamint a lakossági tüzelés határozza meg.

A 4/2002. (X. 7.) sz. KvVM rendeletet a „*Légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről*” 1. sz. melléklet 10. pontja és a 2. sz. mellékletben foglaltak alapján Lajoskomárom az alábbi légszennyezettségi zóna kategóriába tartozik, ahol

- a kén-dioxid: F ,
- a nitrogén-dioxid F ,
- a szén-monoxid F ,
- a szilárd (PM_{10}) E ,
- a benzol F ,

zónacsoportba tartozást jelent.

Az A-tól F-ig javuló minősítést jelző besorolás szerint a térség országos és nemzetközi (EU) viszonylatban a kevésbé szennyezettek közé tartozik. Az **F kategória**, olyan terület, ahol a légszennyezettség az *alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg*, az **E csoport** esetében pedig a légszennyezettség egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a *felső és az alsó vizsgálati küszöb között van*.

A nyári félévben esetenként a **levegő portartalma** túllépheti a határértéket. A helyzet javítását az utak további burkolása és a fásítás-parkosítás eredményezheti. A parlagon hagyott területeken a gyomnövények pollenjeivel szennyezheti a levegőt.

A településen nyilvántartott **légszennyező telephely nem található**. Káros légszennyező anyag kibocsátás, ipari tevékenységből nem származik, a levegőtisztaságvédelmi jogszabály által előírt határértéket nem haladja meg.

Közlekedésből származó légszennyezés a kis forgalom miatt nem számottevő. A mezőgazdasági járművek mozgása tavasztól ősziig jellemző. **Tömegközlekedési eszköz** a távolsági busz.

A nagyközségben területén számottevő **belterületi állattartás** nincs, így nem okoz különösebb problémát az állattartásból eredő bűz hatás. Az állattartásról szóló előírásokat a *Lajoskomárom Nagyközség Képviselő-testületének 21/2004 (XII.15.)* számú önkormányzati rendelete szabályozza.

Közlekedés hatása a levegőminőségére:

Lajoskomárom a **közlekedésből** származó légszennyezés, valamint ezáltal okozott zaj-, és rezgésterhelés a közepes forgalom miatt nem számottevő. A közlekedésből származó (gépjárművek emissziója) szennyeződése mellett problémát jelenthet a gépjárművek által felvert por és ennek hatásai. A mezőgazdasági járművek mozgása tavasztól ősziig jellemző. **Tömegközlekedési eszközként** buszjáratok közlekednek.

További hatások a levegőminőségére:

Problémát okoz a fűtésből eredő szennyezés. A településen több ingatlan tulajdonos visszaállt a szén és fatüzelés használatára, tekintettel arra, hogy a gáz és villanyáram ára lényegesen megemelkedett, mely légszennyező forrást jelent.

A biológiai eredetű légszennyezők közül legjelentősebb a parlagfű allergizáló hatása, minden évben gondoskodni kell a szervezett és hatékony irtásukról.

Zajkibocsátás okozta hatás:

A lakosság körében negatív hatással jelentkezik a **zaj és a rezgés okozta hatás**, mely határértéket nem meghaladó mértékben is különböző pszichés zavarokhoz vezethet. A településen található üzemi létesítményekből, vendéglátóhelyekből, illetve közlekedésből eredő zajkibocsátás a határértéket nem haladja meg. A szórakozásból származó zaj meghatározó forrása a vendéglátó egységek működéséből származhat, esetenként panasz előfordult.

2.1.2. Vizek

2.1.2.1. Felszíni és felszín alatti vizek

A Lajoskomárom területének nagy része a *Közép-Dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság* illetékességi területéhez tartozik.

A település területén részlegesen kiépített nyílt és zárt *csapadékvíz elvezető rendszer* üzemel, melynek üzemeltetője az Önkormányzat. Az elvezető rendszer hosszúsága *15.000 m*. A településen általában szikkasztó rendszerű csapadékvíz elvezető árkok találhatóak.

Öntözési célra az engedélyezett mennyiségnél lényegesen kisebb vízmennyiség került felhasználásra. A Sión Lajoskomáromnál a Kutasi érből öntözés céljára engedélyezett $30 \text{ em}^3/\text{év}$ vízhasználat felhasználásra kerül.

A településen átfolyó Kutas-ér mentén 1879-ben létrehozták az első halastavat. Ma már öt horgásztó található a településen. Kiváló természeti környezet, nyugodt körülmények és halban gazdag vízterület található. A Kutasi - tavon 1932 óta strandfürdő működik, az itt talált meleg víz termál medencét táplál.

Felszín alatti vizek:

A löszös hátaik alatt 4-6 m, máshol 2-4 m között találjuk a talajvízszintet. Mennyisége nem számottevő. Kémiai jellege főleg kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos. Keménysége általában $15-25 \text{ nk}^\circ$, de sok helyen ezt meghaladja. A szulfáttartalom K-en 60 mg/l feletti, máshol az alatti.

A rétegvíz-készlet nem éri el az $1 \text{ l/s.km}^2\text{-t}$. Az artézi kutak mélysége számos helyen a 200 m-t is meghaladja, de vízhozamuk általában mérsékelt.

2.1.3. Szennyvizek kezelése és elvezetése

A településen *nincs kiépített szennyvízhálózat* és szennyvíztelep. A szociális jellegű hulladékokat, gyűjtik és szippantó kocsival a Sárbogárdi szennyvíztisztító telep szippantott szennyvíz fogadó műtárgyába szállítják.

Lajoskomárom és Dég település *teljes közigazgatási területén* a közműves szennyvízcsatornázás célját szolgáló létesítmények létrehozását, a szennyvízcsatorna hálózat és szennyvíztisztító telep építését közös beruházással kívánják megvalósítani KEOP 1.2.0 programban a „Lajoskomárom – Dég Szennyvízberuházás” című projekt keretében. A pályázat támogatást nyert, melynek keretén belül megépítésre kerül:

- Gravitációs rendszer
 - o DN 200 KG PVC: **15 603 fm**
 - o DN 150 KG PVC: **13 097 fm**

- DN 200 KG PVC házi bekötés: **26 fm**
- házi bekötések összesen: **987 db**
- Nyomóvezeték
 - D 90 PE 10 bar: **1 729 fm**
 - D 110 PE 10 bar: **305 fm**
 - D 200 PE 10 bar: **8 108 fm**
- Kisnyomású rendszer:
 - D 63 PE: 509 m
 - Nyomott rendszerű házi bekötés: 30 db
 - Házi beemelő: 40 db
 - D 50 KPE nyomóvezeték: 1 412 fm
- **Szennyvíztisztító telep** – Középbogárd. A szennyvíztelep kapacitása **500m³/nap**.

A jelenleg még csatornázatlan területen a folyékony hulladékok szakszerűtlen szikkasztása szennyezheti a felszín alatti vizeket, és közegészségügyi **problémákat okozhat**. A 2011. évi CCI. tv. 234. §-a értelmében, azon lakosok, akik még nem csatlakoztak rá a nagyközségi szennyvízhálózatra jelentős mértékben megnövekedett talajterhelési díj fizetésére kötelesek. A törvény hatályba lépésével elérhető a lakosok hálózatra való csatlakozása, amellyel egyidejűleg szükségeszerű a szikkasztó gödrök felszámolása.

2.1.4. Talaj

A település az **Alföld nagytáj**on belül, a **Kálóz –Igari löszhátak kistáj**on helyezkedik el. A kistáj Fejér és Veszprém megye területén helyezkedik el. Területe 620 km² (a közép-táj 15,5%-a, a nagytáj 1,2%-a).

Domborzati adatok:

A kistáj 105 és 172 m közötti mBf-i magasságú, egyenetlen síkság. ÉK-ról és DNy-ról meredek lejtőkkel határolódik el a Sárvíz, ül. a Sió árterétől. A felszín ÉNy-DK-i csapású, DK felé lejtő völgy közti háta sorozatából áll, amelyeket az ugyancsak ÉNy-DK-i irányú, tektonikusán előre jelzett vízfolyások völgyei ül. szárazvölgyek tagolnak. A felszín átlagos relatív reliefé 18 m/km², D-DK felé kissé csökkenő. Az orográfiai domborzattípusok több változata is képviselve van; a háta többnyire közepes magasságú tagolt síkságok, illetve hullámos síkságok. Az ÉNy-on található Tikacs süllyedéke, illetve a DK-en kiszélesedő folyóvölgyek az enyhén hullámos síkságok típusába sorolhatók. A legjellemzőbb felszíni formák eróziós-deráziós úton képződtek.

Földtani adottságok:

A kistáj alapja pliocén rétegek denudált felszíne, amelyre helyenként eltérő vastagságban a pleisztocén végéig folyóvízi rétegsor települt. Az ÉNy-DK-i csapású vetők mentén, az újpleisztocénban a pannóniai felszín kissé megemelkedett, s ezzel párhuzamosan a kistáj ÉNy-i pereme (Tikacs) lesüllyedt, s a korábbi ÉNy-i irányból lefolyó patakok durva

szemcséjű üledékeinek akkumulációs térszínévé vált. Az emelkedő hátakon a folyóvízi feltöltés fokozatosan ment át futóhomok-képződésbe, illetve löszképződésbe.

A kistáj felszíni és felszín közeli üledékei az utóbbi, löszszerű üledékek. DK felé vastagságuk 15-20 m-re növekszik. Potenciális max. szeizmicitása 6° MS.

Éghajlat:

Mérsékelt meleg, mérsékelt száraz, de az É-i részeken már száraz éghajlatú. Az évi napsütés összege 2000 óra, a nyári 800 óra, a téli 200 óra körüli.

Az évi középhőmérséklet 10,0-10,1 °C, a nyári féltévé 17,0 °C. Évente 190 napon keresztül, ápr. 12 és okt. 19 között, a napi középhőmérséklet nagyobb, mint 10 °C. A fagymentes időszak hossza 194 nap körüli (ápr. 8-10 és okt. 20 között), de ÉNy-on a 200 napot is meghaladja (ápr. 5-okt. 25). Az abszolút hőmérsékleti maximumok és minimumok sokévi átlaga 33,5-33,7 °C (D-en 34,0 °C), illetve -16,0 °C (ÉNy-on -15,0 és -15,5 °C közötti).

A csapadék évi összege 600-630 mm szokott lenni, de É-on csak 580 mm várható. A tenyészidőszak csapadéka 340-360 mm (É-on a kevesebb). Kislángon mérték az egy nap alatt hullott legtöbb csapadékot (84 mm). A hótakarós napok átlagos évi száma 32, átlagos maximális vastagsága 24 cm körüli. Az ariditási index 1,12-1,17, de É-on 1,21 körüli. A leggyakoribb szélirány az ÉNy-i, ami a száraz lösztakarót gyakran felkavarja. Az átlagos szélesebbesség 2,5-3,0 m/s. A nem túl vízigényes növényeknek kedvező az éghajlat.

Vízrajz:

Keletről a Nádor-Malom-csatorna ártere, Nyugatról a Csikgát (Kabóka) völgye, Délről a Sió Mezőkomárom-Simontornya közötti völgye határolja. A Sióhoz folyik le egyetlen vízfolyása, a Bozót-patak is (29 km, 239 km²). É-i területeit a Csikgát-patak mellékvíze, a Cinca (22,5 km, 114 km²) keresztezi. Mérsékelt száraz, gyenge lefolyású terület.

A vízjárásról mért adatokkal nem rendelkezünk. Csupán becslések szerint tudjuk, hogy ritka nagy felhőszakadások és hóolvadások idején a Bozót-patakon 60 m³/s körüli árvizek vonulhatnak le. De az év nagyobb részében alig van vize. Víztisztsága II osztályú. A fővölgy és mellékvölgyek ártere 4,1 km², amiből 0,4 km² belterület 2 3 km² szántó, 1,3 km² rét és legelő, 0,1 km² erdő.

A kistájnak nyolc természetes tava van, együtt 14 ha felszínnel. A legnagyobbak Igar mellett csak 7 ha a felszíne. A hat mesterséges tározó és halastó sem több 141 ha-nál. Köztük a Kálóz melletti a legnagyobb, 91 ha.

Talajok:

A löszborította kistáj talajainak 61%-a mészlepedékes csernozjom, 28%-a alföldi mészlepedékes csernozjom, 10%-a réti csernozjom. Tekintettel e talajtípusok kedvező mezőgazdasági adottságaira (II., III. és IV. talajminőségi kategória), szántóként a felsorolás sorrendjében 57, 92 és 82%-ukat hasznosítják. Szőlő a mészlepedékes csernozjomok 10 %-át, a réti csernozjomok 3 %-át teszi ki. A mészlepedékes csernozjomok 20%-a 5°-nál

meredekebb lejtőkön található Az 5°-nál meredekebb lejtésű terület a másik két - kifejezettebb talajvízhatás alatt álló - löszös talajtípus esetében 7 és 5 %.

A völgyek hidromorf talajképződményei jelentéktelen (< 1%) kiterjedésűek Az egyetlen kiterjedtebb réti talajfolt Enying és Mátyásdomb között található löszös anyagon. Ennek is 90%-át szántóként hasznosítják. A kistáj kedvező mezőgazdasági potenciálú kultúrtáj.

2.1.5. Természetvédelem

Napjainkban egyre hangsúlyosabban vetődik fel a természeti adottságok humán értékei használatának igénye, a természetes élőhelyek, tájképi értékek védelmének szükségessége, természetközeli állapotuk hosszú távú fenntartásának követelménye. Egyszerre kell a hasznosítás és a megőrzés – egy szóval a környezetgazdálkodás – szempontjait úgy ütköztetni, összehangolni, hogy a természeti adottságok és értékek, mint a közösség tulajdona, hosszú távon megmaradhasson, megújulhasson és szolgálhassa utódaink örömet és érdekeit. A fenntartható fejlődés elvét kell szem előtt tartani.

Lajoskomárom település külterülete a *Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság*hoz tartozik.

Nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt állnak a nemzetközi egyezmények által védett területek, úgy mint a *Natura 2000* besorolású területek. A Natura 2000 programon belüli különleges madárvédelmi- és kiemelt jelentőségű különleges természet megőrzési területeket is alkotnak. A település igazgatási területén, „*az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről*” szóló 45/2006. (XII. 8.) KVM rendelet mellékletei alapján, a természetvédelmi területek helyrajzi számait az alábbi táblázatok foglalják össze:

Kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területnek jelölt területek
Lajoskomáromi löszvölgyek
(kiterjedése: 747,8870 ha)
(HUDI20031)

0248/3., 0265a, 0265b, 0265c, 0265d, 0265f, 0265g, 0265h, 0266., 0268/1., 0268/2., 0269., 0270/1., 0270/2a, 0270/2b, 0270/2c, 0271., 0272., 0273., 0276., 0277/1., 0277/2., 0277/3., 0278., 0282/2., 0283a, 0283b, 0283c, 0283d, 0283f, 0283g, 0286a, 0286b, 0286c, 0286f, 0286h, 0286j, 0286l, 0286m, 0286p, 0287., 0288., 0289a, 0289b, 0289c, 0289d, 0291., 0292., 0293a, 0293b, 0295, 0296a, 0296b, 0296c, 0296d, 0296f, 0296g, 0296h, 0296k, 0305, 0307a, 0307b, 0307c, 0307d, 0307f, 0307h, 0307j, 0307m, 0307n, 0307r, 0331, 0332., 0333., 0336., 0338/1., 0338/2., 0338/3., 0338/4., 0338/5., 0338/6., 0338/7., 0340, 0354/3, 0356/8, 0357/1., 0357/2., 0357/5., 0357/6., 0357/7., 0357/8., 0357/9., 0357/10., 0357/11., 0357/12., 0357/13., 0357/14., 0357/15., 0357/16., 0357/17., 0357/18., 0357/19., 0357/20., 0357/21., 0357/22., 0357/23., 0357/24., 0357/25., 0357/26., 0357/27., 0357/28., 0357/29., 0357/30.

A falu egyik nevezetessége az I. világháború áldozatainak tiszteletére ültetett védett gesztenyefasor, mely a temetőbe, a település hőseinek tiszteletére kialakított emlékpark felé vezet.

Növényzet tekintetében a kistáj a Mezőföldi flórajárásba (Colocense) tartozó település fontosabb potenciális erdőtársulásai a tölgy-kőris-szil ligeterdők (Querco-Ulmetum) és a tatárjuharos pusztai lösztölgyesek (Acereto tatarici-Quercetum). A kiterjedt seprőfüves társulások (Agropyro-Kochietum prostratae) mellett gyakori előfordulásúak az ürömfélék (Artemisia scopana, A. pontica), a taréjos búza (Agropyron intermedium), a pamacsloboda (Eurotia ceratoides) stb. Elszigetelt foltokban a hajdani gyöngyvirágos tölgyesek (Convallario-Quercetum danubiale) maradványai is megtalálhatók.

Az erdészetileg hasznosított területeken fiatal és középkorú, zömében keménylombos, kisebb részben lágylombos és fenyőerdők találhatók. Az erdők évi folyónövedékének átlagos nagysága 3,7-4,5 m³/ha között váltakozik.

Jelentősebb nagyságú területen termesztett mezőgazdasági kultúra a búza (20-50 q/ha, a kukorica (25-50 q/ha), a vöröshagyma (75-125 q/ha), a paradicsom (150-200 q/ha), az őszibarack (20—50 q/ha) és az alma (10-30 q/ha).

Állatvilágát tekintve szintén a Mezőföldi flórajárásba tartozó fajokból áll. Az alábbi állatfajok figyelhetők meg a területen:

- **Vízi életmódhoz kötődő állatok:** A folyó vízpartján, holtágak, csatornák és mély fekvésű, nedves területeken mindenütt találkozhatunk kétélűekkel, elsősorban foltos szalamandra, gyepi békák.
- **Madarak:** A terület madárvilága rendkívül gazdag. Ez egyaránt vonatkozik az itt fészkelő és a vonuláskor jelentkező vendégfajokra is. Megfigyelhető az érintett területen: a fekete gólya (ciconia nigra), a parlagi sas, kerecsensólyom, rétisas, uhu.
- **Bogarak:** apollólepké, nagyhőscincér, havasi cincér

Természetvédelmi szempontok miatt problémát okozhat:

- Magas a monokulturás szántóterületek aránya, ami a biológiai sokszínűség szempontjából kedvezőtlen.
- Az önkormányzat komoly erőfeszítéseket tesz annak érdekében, hogy az egykori termálfürdő újraindításával és a fürdőt körülölelő erdős, dűsfüvű dombokkal övezett területen kialakítandó szabadidős park létrehozásával növelje Lajoskomárom turisztikai vonzerejét.

2.2. Település és épített környezet

2.2.1. Infrastruktúra

2.2.1.1. Úthálózat

Lajoskomárom Fejér megye délnyugati részén, Dég-től nyugatra fekvő település. Mezőkomárom 5 km, Dég 7 km, Nagyberény 17,5 km, Ságvár 23 km, távolságra található. A 64-es számú főút a településtől 12 km-re helyezkedik el.

A település **belterületén** lévő utak mintegy **100%-a szilárd burkolatú**, amely összesen **11 km** aszfaltborítású utat jelent. A **külterületen** kevés az önkormányzati tulajdonú szilárd burkolattal ellátott utak hossza.

A településen nincs kialakított kerékpárút hálózat, de a biztonságos közlekedés érdekében a település vezetősége tervezi a kerékpárút kiépítését.

Tömegközlekedési eszközök:

- Lajoskomárom **helyközi buszjáratokat** az Alba Volán Zrt. biztosítja *Dunaujváros - Adony - Iváncsa - Besnyő* útvonalon.
- Egy másik helyi járat is közlekedik, amelyet az önkormányzat üzemeltet. Sárípuszta településrészt ugyanis nem közelíti meg egyetlen helyközi járat sem. Az itteni diákok és bejáró dolgozók tehát az önkormányzat Lajoskomárom - Sárípuszta járatain utazhatnak, régebben naponta négyszer, napjainkban naponta kétszer. Lajoskomáromban 2011-ig működött a helyi buszjárat, ezt a Kálozbusz Kft. látta el.

Az úthálózattal, közlekedéssel kapcsolatos problémák:

- A külterületi **földúthálózat** rendszeres kezelésének, fenntartásának megoldás,
- A meglévő egyes **útszakaszok, belterületi utak** folyamatos kezelésének szükségessége,
- A meglévő járdák néhány helyen összetöredeztettek, kijavításuk, és új járdaszakaszok kiépítése szükséges.
- A települési úthálózat egy részét érintően probléma, hogy a pályaszerkezetük miatt, gyakoriak a kátyúkeletkezések. Az útburkolatok felújítását az önkormányzat saját forrásból finanszírozza.

2.2.2. Köztisztaság, hulladékkezelés

A köztisztasággal, a települési szilárd hulladékkal kapcsolatos hulladékkezelési helyi közszolgáltatásokról, a szervezett köztisztasági közszolgáltatás kötelező igénybeviteléről, valamint a közterületek tisztán tartásáról a Lajoskomárom Nagyközség Képviselő-testületének **6/2000 (VI.01.) számú „Hulladékgazdálkodás”** című önkormányzati rendelete szabályoz.

A Lajoskomáromi települési hulladéklerakó üzemszerűen 2010 óta nem üzemel. , A felhagyott és bezárt **hulladéklerakó** jogszabályi előírásoknak megfelelő **rekultivációja** 2011-ben megtörtént. A keletkező települési hulladékot a *Vertikál Építőipari és Kommunális Szolgáltató Zrt.* szállítja és a szabályoknak megfelelően helyezi el a **Polgárdi Regionális Hulladéklerakó telepen**. A hulladékok gyűjtése (80 l, 120 l, 240 l gyűjtőedények) és szállítása tömörítős hulladékgyűjtő gépjárművel történik, heti egy alkalommal. A településen keletkező hulladék mennyisége éves szinten: ~523 t/év.

A hulladékok hasznosítható komponenseinek **szelektív gyűjtés** érdekében a településen hulladékudvar üzemel. Üzemeltetője a *Vertikál Építőipari és Kommunális Szolgáltató Zrt.* A hulladékudvarban az alábbi hulladékok helyezhetők el:

- bútorféleségek (max. 1 szoba berendezése)
- háztartási gépek (max. 2 db, pl.: gáztűzhely, mosógép)
- fém hulladék
- üveghulladék (pl.: vissza nem váltható üvegek)
- papír hulladék (pl.: napilap, szórólap, karton)
- műanyag hulladék (pl.: üdítős palack, műanyag fólia)
- személyautó gumiabroncs (1 garnitúra)
- veszélyes hulladék (fáradt olaj, étolaj: max. 10 l, festék, oldószer: max. 10 l, akkumulátor: max. 3 db, szárazelem: max. 1 kg, elektronikai hulladék: max. 2 db, pl.: TV, számítógép, hűtő).

A települési hulladékok felhasználható komponenseinek **szelektív gyűjtésére** szolgáló hulladékgyűjtő szigetek nincsenek kialakítva, de a település vezetőségének hosszútávú céljai között szerepel a szigetek kialakítása, pályázati forrásból.

Lomtalanítási akciót általában évente egy alkalommal szerveznek, általában május hónapban.

2.2.3. Épített környezet

Lajoskomárom Fejér megye délnyugati részén fekszik. 1802-ben alapította az enyingi Batthyány család, amikor Sió és a Sárvíz közti elterülő hatalmas kiterjedésű birtokának hasznosítására földműveseket - többségében svábokat - telepített ide. Neve, alapítója, herceg Batthyány Lajos keresztnévének és a "szúnyogos" jelentésű, szláv eredetű és a „komárom” szó összetételéből keletkezett. A falu három temploma közül az evangélikus készült el elsőként (1822), majd a római katolikus (1901) és a református (1912).

A települési környezet az ember által mesterségesen kialakított anyagi rendszer, amelynek alapvető funkciója az ember mindennapi életéhez elengedhetetlen társadalmi szükségletek kielégítése.

Az **épített környezetet** az azt alkotó elemek és az általuk formált tér jellemzi. Az ezzel kapcsolatos fontosabb követelményeket az épített környezet alakításáról és védelméről

szóló 1997. évi LXXVIII. törvény határozza meg. Ennek értelmében épített környezetnek minősül a környezettudatos építési munka eredményeként létrehozott, illetve elhatárolt épített (mesterséges) része, amely elsődlegesen az egyéni és a közösségi lét feltételeinek megteremtését szolgálja.

Az épített és természeti környezet értékeinek helyi védelmét a Helyi Építési szabályzat **16/2001. (VII. 27.) számú** önkormányzati rendelet szabályozza. A településen található országos és helyi védelem alatt álló valamit helyi védelemre javasolt műemlékeket és műemlék jellegű épületeket, valamint természeti értékeket az alábbi táblázatok foglalják össze:

<i>Helyi védelem alatt álló műemlékek, létesítmények</i>
<i>Nyárfa u. 54., 1491 hrsz.</i>
<i>Enyingi-Bogárdi u. sarka, 843 hrsz.</i>
<i>Bogárdi út, 832/2 hrsz.</i>
<i>Bogárdi u. 2., 807 hrsz.</i>
<i>Batthyány u. 8., 834 hrsz.</i>
<i>Bogárdi u. 14., 495 hrsz.</i>
<i>Bogárdi u. 26., 487/1 hrsz.</i>
<i>Bogárdi u. 28., 488 hrsz.</i>
<i>Bogárdi u. 37., 416 hrsz.</i>
<i>Jókai u. 11., 788 hrsz.</i>
<i>Ozorai u. 30., 196 hrsz.</i>
<i>Malom köz, 403/4 hrsz.</i>
<i>Jókai u. 14/a., 824 hrsz.</i>
<i>Ozorai u. 8/a., 172 hrsz.</i>
<i>Köztársaság u. 75., 1471 hrsz.</i>
<i>1640-es út, 1626 hrsz.</i>



A védett épületek eltérő állapotúak, külsőleg általánosan karban tartottak, néhány kivételtől eltekintve. A magántulajdonban lévő elhanyagolt épületek jó karbantartására az építési hatóság kötelezi a tulajdonosokat.

A település lakásállománya nagyrészt elöregedett, amelyek több mint 30 évvel ezelőtt épültek, új építések 2001 óta alig történtek. Az alacsony építési hajlandóság miatt egyre több utcában jelennek meg (a régi épületek lebontása miatt) az üres telkek.

Régészeti szempontból is megvizsgálva a mai Lajoskomárom területét, régészeti korszakok közül az avar korból (6-9. század) ismert emlékek találhatók, a falu belterületén késő avar kori sírok kerültek felszínre. A középkori megtelepedésre településmaradvány és egy feltételezett vár utal.

A település lakossága, a településre érkező vendégek, átutazók közérzetét alapvetően befolyásolja a település közterületeinek, utcáinak állapota, tisztasága, rendezettsége.

Az épített környezet állapotával kapcsolatos főbb problémák:

- a középületek, közterek fenntartása pénzügyi források hiánya miatt nehézséget jelent,
- egyes önkormányzati tulajdonban lévő épületek állagjavítása elengedhetetlen, mint pl.: tetőszerkezet, szigetelés, külső vakolat, akadálymentesítés.

2.2.4. Gazdasági-társadalmi, szociális helyzet bemutatása

Lajoskomárom demográfiai, szociális, gazdasági helyzetét az alábbi táblázat mutatja be:

<i>Lakónépesség száma</i>	2 346 fő
<i>Lakosság roma népességének száma</i>	5 fő
<i>Foglalkoztatottak aránya</i>	43%
<i>Munkanélküliek aránya</i>	17%
<i>Inaktív keresők aránya (nyugdíjban lévők aránya)</i>	21%
<i>Vállalkozások száma</i>	120 db

A település Gazdasági-társadalmi, szociális helyzetének bemutatása, problémák felvetése:

- Lajoskomárom állandó **lakossága** a XX. század első negyede óta csökken. A jelenlegi adatokat összehasonlítva a 2007-as KSH adatokkal (2 264fő), elmondható, hogy a lakosság száma csökkenő tendenciát mutat. Továbbra is magas az elvándorlási arány. Ennek oka lehet, hogy a képzett motivált (munkaerőpiacon keresett) fiatalok jelentős része a fővárosba vagy a környező megyeszékhelyekre költözik.
- **Szociális helyzet** tekintetében a jelenlegi adatok alapján a lakónépesség ~21%-a részesül nyugdíj, gyes vagy nyugdíjszerű ellátásban. A településen megközelítően ~17% a munkanélküliségi ráta. A fenti a táblázat adataiból kiolvasható, hogy a lakosság több mint ~50%-a inaktív. A településen működik **AGAPE Evangélikus Szeretetszolgálat**, ahol jelenleg 50 fő gondozásra szoruló időskorú van elhelyezve.
- **Vállalkozások** zöme mezőgazdasággal és kiskereskedelemmel foglalkozik, emellett az ipari üzemek is megtalálhatóak a településen. A mezőgazdasági vállalkozások túlsúlya jellemző, amelyek főleg szántóföldi termeléssel foglalkoznak.

2.2.5. A lakosság tudatformálása

A helyi lakosság környezethez való viszonya nem csupán a társadalmi és családi háttér függvénye, de befolyásolja a közösségi lét, illetve a települési és megyei önkormányzat környezeti stratégiája. Érdemes tehát részletesen megvizsgálni a lakossági véleményeket, illetve a társadalmi kezdeményezések célját és folyamatát. Ezzel képet kaphatunk arról, hogyan érdemes egy adott közösségben tájékoztató-tudatformáló stratégiánkat alakítani. Ebbe nem csupán a gyerek- és fiatalkori nevelés tartozik bele, hanem a közvetett, felnőttekre ható tudatformáló tevékenység is. Ez utóbbinak része a környezetvédelem területén kifejtett civil aktivitás indirekt hatása is. Az átalakuló igényekre válaszképpen fontossá vált, hogy nemcsak az egyén vagy a család szintjén, hanem a társadalom magasabb szintjein is megfogalmazódjon a mindennapi, rövid és hosszútávon tapasztalható környezeti gondokra való odafigyelés gondolata. Erre nem csupán környezetvédelmi szabályok, intézkedések bevezetésével van szükség, hanem folyamatos, tudatos szemléletformáló tevékenységgel is.

A település vezetősége kiemelt figyelmet szentel a **környezeti nevelés** hatékonyságának növelésére. Az óvoda és iskola pedagógiai programjának fontos eleme a környezeti nevelés. De nemcsak a gyermekek estében, hanem a lakosság környezeti tudatosságának széleskörű elsajátítása is nagyon fontos feladat.

3. Fenntarthatósági tervek és célok

3.1. A települési környezet tisztasága

A közvetlen települési környezet képezi az ember mindennapi életterét. *A települési közterületek (utak, járdák, parkok állapota) rendezettsége, tisztasága, a megfelelő növényzet – elsősorban őshonos, tájba illő fafajok felhasználásával - nagymértékben javíthatja az ott élők közérzetét.* A tisztaság és a növényzet számottevően növeli az ingatlanok értékét is. Ennek szerepe van a káros környezeti hatások, a porterhelés, a gáz állapotú szennyező anyagok és a zaj csökkentésében. Kevesebb környezeti stresszhatást eredményező, jobb környezeti állapotjellemzőkkel rendelkező települési környezet kialakítása és fenntartása *a cél.*

Feladat:

- *A közterületek tisztántartásának rendjét felügyelni és fenntartani,*
- *A folyamatosan használaton kívüli, beépítetlen belterületi ingatlanok **rendben** tartására, gondozására kötelezettség előírása,*
- *A településen lévő hulladékudvar **folyamatos fenntartásáról** gondoskodni kell.*

3.1.1. Zaj- és rezgés elleni védelem

Zajvédelmi jogszabályi háttér, követelmények, települési zajforrások:

A megengedett zaj- és rezgésterhelési határértékeket a 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet „a környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól” és a 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM „a környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról” szóló rendeletek határozzák meg. A település belterületének besorolása egységesen "Laza beépítésű lakó- és intézményterület", melyre az **ipari és szolgáltató létesítményekből** származó zajterhelés megengedett mértéke maximum (hatásterület és övezeti besorolástól függően csökkenhet):

- **nappal** (06-22 óra között): **50 dB(A)**
- **éjjel** (22-06 óra között): **40 dB(A)**

Közlekedési eredetű zajterhelés megengedett mértéke az összekötő utak és települési utak menti (csak új létesítményekre, vagy megváltozott terület-felhasználás esetére kötelező érvényű) területekre:

- **nappal** (06-22 óra között): **60 dB(A)**
- **éjjel** (22-06 óra között): **50 dB(A)**

A lakosságot érő **zajterhelés csoportosítása**, osztályozása több módon lehetséges. Vizsgálható a zajkeletkezés helye, oka, a zajforrás típusa, jellege, a behatás ideje, stb. szerint. *A környezetből származó zajterhelés eredete szerint lehet (a település zaj- és rezgésvédelmi vizsgálatának bemutatását lásd a 2.1.1 fejezetben):*

- ipari-, mezőgazdasági-, építési,
- szórakozó hely,
- közlekedési,
- háztartási tevékenység.

A településen zajkibocsátó ipari létesítmény, *zajkibocsátási határértéket meghaladóan* működő, lakóterületbe ékelődött, vagy lakóterülettel határos üzem nincs.

A településen *építkezésből, bontásból* származó zaj nincs. Háztartási tevékenységből nem származik meghatározó zaj.

A *szórakozásból származó zaj* meghatározó forrása a vendéglátó egységek működéséből származhat, panasz ezekkel kapcsolatban nem érkezett, a meghatározott határértéket egy esetben lépték túl, mely során hatósági eljárást indítottak.

A nagyközségben működő *kereskedelmi egységekben* jelentkező zaj minimális, nem meghatározó.

Zaj szempontjából Lajoskomárom település *közlekedési forgalma* közepes, a határértékeket nem lépi túl. Tömegközlekedés szempontjából a 1 óránkénti buszforgalom a jellemző.

A lakosság egészségvédelme, a településen pihenést, kikapcsolódást kereső vendégek nyugalma érdekében a környezeti zajok, jelenlegi mértékének szinten tartása *a feladat és a cél*.

3.1.2. Levegőtisztaság védelem

Az utóbbi két évtizedben a földön a levegő összetétele jelentősen megváltozott, ugyanis egyes légköri nyomgázok és aeroszol részecskék légköri mennyisége világszerte rohamosan emelkedik. Az emberiség létfeltételeit is veszélyeztető következmények elkerülése csak nemzetközi összefogással lehetséges, amelyben Magyarországnak és a településnek is az arányos felelősség elve alapján kell szerepet vállalnia.

Az éghajlatváltozás kockázatát csak az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésével lehetséges megelőzni. E gázok kibocsátása az energiatermelés, a közlekedés, egyes ipari tevékenységek és az intenzív mezőgazdasági termelés rovására írható, így a légkör védelme végső soron a nemzetgazdaságokat átszövő energetikai, közlekedési infrastruktúra, illetve a termelési-termesztési rendszerek fenntarthatóbb fejlesztését jelenti. *(a település levegőtisztaság vizsgálatának bemutatását lásd a 2.1.1 fejezetben).*

Legfontosabb cél a jó levegőminőség fenntartása a településen. A levegőtisztaság védelme érdekében feladatok a következők:

- helyi *belterületi állattartásról* szóló rendelet betartatása,
- a település belterületén lévő rendszeresen kezelt *zöldfelület, park, virágágyás* talaja megfelelő morzsás szerkezetű, de szerves anyagpótlásuk a változékony időjárás miatt folyamatosan szükséges,
- a zöldfelületek kitaposott növényzetének pótlása,

- a növényzet nélküli területek *gyepesítése*, a burkolt úttest és járdák mellé *zöldfelület telepítése*. Az ingatlan tulajdonosok, használók bevonása a kötelezettségeikre vonatkozó előírások érvényesítésével,
- a *pollenszennyezés mértékének csökkentése* érdekében a kezelt zöldfelületeken a kaszálást a virágzás előtt minden esetben el kell végezni.
- a települési *zöldfelületek mennyiségét és minőségi állapotát* továbbra is *fejleszteni* szükséges,
- *megújuló energiaforrásokra* való áttérés további ösztönzése.

3.2. Ivóvízellátás

A víz alapvető, pótolhatatlan lételeme minden élőlénynek. Az érintetlen vagy természetközeli állapotú tiszta felszíni vizek a biodiverzitás megőrzése szempontjából kiemelt jelentőségűek. A víz természeti erőforrásként is értékes. A felszíni és felszínalatti vizeket megannyi gazdasági tevékenységhez használják fel: turizmus, mezőgazdaság, ipar, bányászat és nem utolsósorban természetesen ezek az ivóvíz legfőbb forrásai.

Ivóvízbázis védelme, a vízminőség javítása, a fenntartható vízkészlet-gazdálkodás megteremtése a település kiemelten fontos feladata.

Lajoskomáromon az ivóvízhálózatba bekötött lakások száma **868 db**. A települési ivóvízhálózatban szolgáltatott víz *helyi vízműből* származik (2 kúttal rendelkezik a település), melynek üzemeltetője és tulajdonosa a Fejérvíz Zrt. üzemelteti.

Az ivóvíz minőségi követelményeiről és az ellenőrzés rendjéről szóló 201/2001. (X.25.) Korm. Rendelet 6. számú melléklete alapján Lajoskomárom településen a szolgáltatott víz az ivóvíz minőségi előírásoknak megfelel.

Ivóvízellátással kapcsolatos leendő feladatok:

A település az ivóvíz csővezetékeinek cseréje szükséges. A település saját erőből a fejlesztést nem tudja megvalósítani.

3.3. Energiagazdálkodás

Világszerte erős törekvés mutatkozik a *megújuló energiaforrások hasznosítására*, egyrészt a fosszilis energiahordozók felváltása, másrészt a környezeti kockázat csökkentése, harmadrészt pedig az energiai import függőség csökkentése érdekében. A megújuló energiaforrások alkalmazása, a terület- és gazdaságfejlesztés kiemelkedő fontosságú területe gazdasági, szociális és környezeti szempontból egyaránt. A hagyományos fosszilis energiahordozók (kőszén, kőolaj, földgáz) ára egyre inkább emelkedik és utóbbiak esetében a készletek kimerüléséhez közeledve hosszabb távon még erőteljesebben fog emelkedni, amivel a lakosság jelentős része képtelen lesz lépést tartani. Másrészt, a kőolaj és gázárak növekedése nyomást fog gyakorolni a kőszén felhasználás növelése irányában, amely a már ismert környezetvédelmi problémák (savas eső, pernye, stb.) ismételt súlyosbodásához vezet, amennyiben megfelelő alternatív energiaforrások fejlesztése nem történik meg.

A térségben nem jellemző a villamos energiatermelésben a megújuló energiaforrások alkalmazása, a kistérség szinte teljes mértékben energiai import függő (a kistérség területén nincs erőmű), az áramszolgáltatást az E-on Dél- Dunántúli Áramhálózati Zrt. biztosítja.

Településen csak pályázat igénybevételével van lehetőség energiacsökkentő fejlesztés megvalósítására. *A nagyközség vezetőségének további céljai és feladatai közé tartozik az energiacsökkentő fejlesztések alkalmazása a településen, mint például:*

- A pazarló, a környezetre nézve **ártalmas energia**használat további visszaszorítása.
- Fenntartható fejlődés szempontjából nélkülözhetetlen az **alternatív energiaforrások** előtérbe kerülése a hagyományos energiahordozókkal szemben. Az alternatív energiák közül elsősorban a *geotermikus energia, azon belül is a termálvíz* lehetséges alkalmazása.
- A *napkollektor, napelemek* alkalmazása, amely a napenergia felhasználásával közvetlenül állít elő fűtésre, vízmelegítésre használható hőenergiát.
- Energiahatékonysággal, megújuló, alternatív energiaforrások alkalmazásával összefüggő *ismeretek népszerűsítése, terjesztése, az iskolai oktatásba történő beillesztése, kampányok, tanfolyamok szervezése, kiadványok szerkesztése.*

3.4. Zöldterület-gazdálkodás

Az épített környezet, azaz a település védelme, fenntarthatóvá, élhetőbbé tétele természetvédelmi, tájvédelmi, környezet egészségügyi és nem utolsósorban érzelmi-hangulati, mentális kérdés. Természetvédelmi kérdés abban a tekintetben, hogy hogyan illeszkedik az ökoszisztémába, mekkora térrészt foglal el és mekkorát használ fel. Tájvédelmi, tájéстетikai kérdés, hogy beleilleszkedik-e a tájszerkezetbe, vagy inkább további megbontását, feldarabolódását okozza. A település szerkezete, zöldfelület-rendszere, arculata nagyban meghatározza a lakosság hangulatát, egészségét, azaz döntően befolyásolja az életminőséget.

A településen a közterületi parkfenntartási és karbantartási munkákat *Lajoskomáromi Nagyközség Önkormányzat* munkatársai végzik. A település *zöldfelületei rendezettek, azonban a folyamatos zöldfelület* fenntartása és lehetőségek szerinti fejlesztése szükséges. Az utak menti fasorok állapota közepes, de a *folyamatos pótlás és fejlesztés* ez esetben is elengedhetetlen. A településen 1 EU normáknak megfelelő *játszóter* található:

Fontos *célként tűzte ki* a vezetőség a zöldfelületek megújítását és bővítését. Át kell gondolni a zöldfelületek funkciójának újraértelmezését, valamint a fenntartás színvonalának emelését és differenciálódását.

Kevesebb környezeti stresszhatást eredményező, jobb környezeti állapotjellemzőkkel rendelkező települési környezet kialakítása és fenntartása érdekében **fontos feladatok, teendők** a fent említetteken kívül:

- A településen a *zöldfelületi fejlesztés, fásítás.*
- A *közterületek gondozása* (szervezett közmunka programok).
- Kertek, más ingatlanok tulajdonosainak kötelezése a *gyommentesítésre.*
- A zöldfelület fejlesztésében fokozott hangsúllyal szerepelnek a *települési kis terek*, amelyek potenciálisan a településképre jellemző, csendes pihenőparkok kialakítását, fejlesztését teszik lehetővé.
- Magánházak előtti terület *gyepesítése és védelme*, szabályozni az ok nélküli gyep kiírtást.

3.5. Természeti és építészeti értékek védelme

A helyi védettség alatt álló természeti értékek védelme, a műemlékek, régészeti lelőhelyek, a településszerkezet és a településkép védelme. Ezek állagmegóvásán túl törekedni kell a védett értékek körének bővítésére. (A település természeti és építészeti értékeinek bemutatását lásd a 2.1.5 és a 2.2.3 fejezetekben)

Fontos cél a helyi jelentőségű védendő értékek állagának megóvása, társadalmi elismertségük növelése; a természetvédelem igényeinek szem előtt tartása.

Lajoskomárom település rendelkezik épített és természeti környezet értékeinek helyi védelmére vonatkozó rendelettel. Egyre nehezebben kezelhető problémát jelent az épített környezet **jó műszaki állapotának megtartása**. Saját forrásból nehezen tudja a település a védendő épületek felújítását, valamint állagmegóvását megoldani.

Ezzel kapcsolatos **feladatok**:

- A helyi értékek állagának megóvása, fenntartása.
- Az értékek állapotának és a változásoknak nyomon követésére együttműködés kialakítása a természetvédelemben érdekelt/érintett szervezetekkel.
- Szorgalmazni kell a közterületeken a fásítást.
- A helyi jelentőségű természetvédelmi területek minél szélesebb körben történő oltalom alá vétele.

3.6. Helyi közlekedésszervezés

Az EU új közlekedésfejlesztési irányelve kimondja, hogy át kell gondolni a közlekedési infrastruktúrák rendszerét, és törekedni kell a meglévő hálózatokon, a meglévő feltételek javításával, környezetkímélő módon megoldani a gazdaságszállítási, és személyforgalmi igényét. Az utak vonatkozásában a szélességnél figyelembe kell venni a távlati közművesítést (vízvezeték, földkábel) a csapadékvíz-elvezetést. (a település úthálózatának bemutatását lásd a 2.2.1.1 fejezetben).

A helyi közlekedés javításához szükséges feladatok, célok:

- Meglévő útszakaszok, belterületi utak korszerűsítése, biztonságossá tétele és karbantartása.
- A biztonságos gyalogosközlekedés elősegítése (járdák, gyalogátkelőhelyek létesítése).
- A közlekedés környezeti hatásait (zaj, por) mérséklő növényzet telepítése.
- A település úthálózatának pénzügyi lehetőségek függvényében történő további felújítása.
- A külterületi földúthálózat rendszeres karbantartása.
- Az utak melletti árkok karbantartása, a csapadékvizek befogadásának biztosítása végett.
- Kerékpárút kiépítése.

3.7. Az épített környezet védelme

A település szerkezete, zöldfelület-rendszere, arculata nagyban meghatározza a lakosság hangulatát, egészségét, azaz döntően befolyásolja az életminőséget. A település épített világa, az épületek, utak, műszaki létesítmények rendszere biztosítja a település működőképességét, az egyes települési funkciók közti szükséges kapcsolatokat.

Az épített környezetet az azt alkotó elemek és az általuk formált tér jellemzi. Az ezzel kapcsolatos fontosabb követelményeket az épített környezet alakításáról és védelméről szóló **1997. évi LXXVIII. törvény** határozza meg. Ennek értelmében épített környezetnek minősül a környezet tudatos építési munka eredményeként létrehozott, illetve elhatárolt épített (mesterséges) része, amely elsődlegesen az egyéni és a közösségi lét feltételeinek megteremtését szolgálja. *(A település épített környezetének bemutatását lásd a 2.2.3. fejezetben).*

A településkép harmóniájának, illetve műemlékeinek fokozott védelme fontos célja a településnek.

Kitűzött feladatok az épített környezet védelme érdekében:

- A veszélyeztetett lakások, lakóépületek állapotát fel kell mérni, és rendbehozatalához megfelelő stratégiát kell kidolgozni.
- A közcélú létesítmények és környezetük fenntartását, kulturált kialakítását az üzemeltetőkkel közös programban kellene összefoglalni, elkészíteni és megvalósítani.

4. A célok eléréséhez szükséges intézkedési program

4.1. Szervezéssel, intézkedéssel megoldható feladatok

1. A közterületen esetlegesen tárolt **építési-bontási anyagokat** takarással kell *ellátni* a porszóródás megakadályozása érdekében.
2. Figyelemmel kell kísérni, hogy az **állattartó** gazdaságok a környezetvédelem szempontjából megfelelően kezelik a termelés során keletkezett mellékanyagok elhelyezését, hasznosítását. Továbbá a képviselő testület által helyi **belterületi állattartásról szóló rendelet** betartatása.
3. A **közcélú létesítmények és környezetük fenntartására** és kulturált kialakítására programot szükséges kidolgozni, és megvalósítani. Jogszabályi környezet felülvizsgálata, helyi rendelet szigorítása, határozottabb fellépés, szankcionálás.
4. Tájékoztatni kell a lakosságot a **hulladék típusok szabályos elhelyezéséről**.
5. A **környezetvédelmi ismeretek terjesztése** érdekében az iskolai képzés segítségével ismeretterjesztő *kiadvány* készítése az általános iskola számára. Szakmai segítség biztosítása az oktatók részére. **Környezetvédelmi akciók** keretében szervezett iskolai programok támogatása. A **környezettudatos szemlélet, életmód további fejlesztése**.
6. A helyi médiában induljon rendszeres környezeti tudatot erősítő, a helyi környezeti értékeket bemutató és megóvásuk módjairól **tájékoztató sorozat**.
7. **Civil szervezetek bevonása a társadalmi egyeztetésekbe**, döntési folyamatokba.
8. Lehetőség szerint egységes **környezetvédelmi rendeletet** célszerű alkotni.

4.2. Településüzemeltetési feladatok

1. A nagyközség belterületén lévő számos, rendszeresen *kezelt zöldfelület, virágágyás talajának felújítása*, szerves anyag pótlása.
2. Szilárd burkolatú utak, terek, parkolók rendszeres *takarítása, locsolása*, az útszegély melletti földanyag eseti eltávolítása a **porszennyezés csökkentése** érdekében.
3. A településen a **csapadékvíz elvezető árkok** karbantartásáról és tisztításáról folyamatosan gondoskodni kell, illetve a rendszer rekonstrukciója.
4. A **pollenszennyezés** mértékének csökkentése érdekében a kezelt zöldfelületeken a kaszálást a növényzet virágzása előtt minden esetben el kell végezni. A közterületek fásítása során légszennyezés szempontjából kerülni kell a kedvezőtlen hatású fafajok telepítését (közmunka programokon keresztül).
5. A kihelyezett **szelektív hulladékudvar** további biztosítása, valamint szelektív hulladékgyűjtő edényzetek kihelyezése a településen (szelektív hulladékgyűjtő szigetek)
6. A zöldfelületek **kitaposott növényzetét** pótolni kell és az eredeti funkcióját helyreállítani.

4.3. Beruházási és fejlesztési forrásokat igénylő feladatok

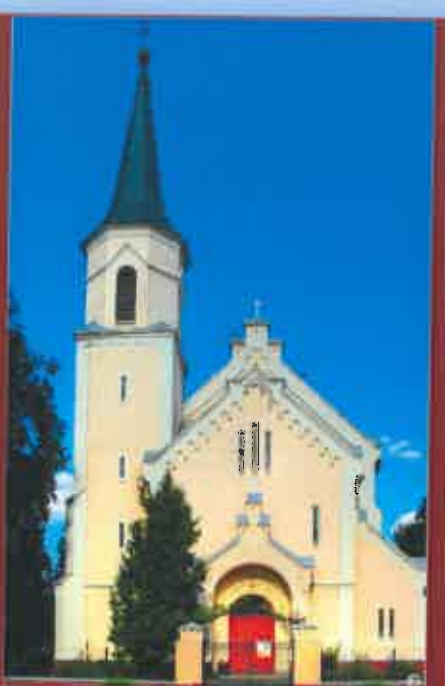
1. Települési és intézményi szinten az *alternatív energiaforrások felhasználási* lehetőségeinek bővítése, bevezetése. Ennek érdekében projekt kidolgozása, pályázati források feltérképezése.
2. A *munkahelyteremtés* céljából az iparterületek kialakítása, fejlesztése fontos a település érdekében. Ezáltal a település tervezett gazdasági fellendülése révén a munkahelyteremtések mellett a lakónépesség helyben tartását, esetleg lassú növekedését és jólétét biztosítaná.
3. Általános iskola és tornaterem villamos-energiaellátásának fejlesztése napelemes rendszer kiépítésével (benyújtott pályázat).
4. Az *idegenforgalomra, turizmusra* szerveződő kereskedelmi – gazdasági szolgáltatás erősítése, továbbá a mezőgazdasági termelés helyben történő feldolgozásához kapcsolódó ipar létesítése.
5. Önkormányzati *utak, járdák, kerékpárutak* minőségének megóvása javítása, és kiépítése.
6. Intézmények további *akadálymentesítése*.

4.4. Nagyberuházások megvalósítását igénylő feladatok

1. **„Lajoskomárom – Dég Szennyvízberuházás”**
KEOP 1.2.0
Projekt összköltsége: 2 248 102 518,- forint + ÁFA
Támogatói döntés: 2010.04.22.
2. **Élhető faluközpont létrehozása Lajoskomáromban**
Projekt kezdete: 2011. április 29.
Kivitelezés kezdete: 2011. december 15.
Projektzárás: 2013. március 31.
Projekt összköltsége: 39.100.125,- forint + ÁFA
3. **Járda "Intézménytől intézményig", TEKI 0700005/09K**
Projekt kezdete: 2009.10.22.
Kivitelezés kezdete: 2009.11.27.
Projektzárás: 2010.12.31.
Projekt összköltsége: 4.019.471,- forint
4. **Iskola felújítás TRFC/KD/E/0700025/2006**
Projekt kezdete: 2006.09.28.
Kivitelezés várható befejezése: 2008.04.
Projektzárás: 2009.10.31.
Projekt összköltsége: 28.319.976,- forint

Lajoskomárom Nagyközség Önkormányzatának Képviselő - testülete számú
határozatával elfogadta a nagyközségre vonatkozó helyi Környezeti Fenntarthatósági Tervet
(LOCAL AGENDA 21).

60/2012. (VII. 30.)



Lajoskomárom

